JESENSKI UKREPI V OLJČNIKIH

November 2026

Priporočila pripravili

Skupina za sadjarstvo pri JSKS: Teja Hladnik, mag. Urška Klančar, dr. Anka Čebulj

JSZVR: Rahela Ipavec, Jana Žveplan, dr. Marko Devetak

Po obiranju oljk dela v oljčniku še ni konec. Jesen je primeren čas za pregled stanja rastlin ter ustrezno izvedbo preventivnih varstvenih ukrepov. Dodatno je priporočljivo opraviti oceno potrebe po gnojenju nasadov., Z dobro načrtovanimi ukrepi lahko oljkarji izboljšamo stanje oljčnega nasada in ustvarimo ugodnejše razmere za rast ter rodnost v prihodnjem letu. Pri tem je pomembno, da ukrepe prilagodimo stanju dreves, predvideni in pretekli količini pridelka in načinu pridelave, značilnostim tal in vremenskim razmeram.

1. Po obiranju preverimo zdravstveno stanje dreves

Po končanem obiranju oljk opravimo pregled stanja rastlin v oljčniku. Poškodovane ali suhe veje po obiranju izrežemo in uničimo. Na ta način omejimo možnost pojava rastlinskih patogenov. Pri odstranjevanju posušenih vej moramo biti pozorni, da izrezujemo v suhem vremenu in da režemo do zdravega lesa. Pred rezjo in po rezi škarje ali žage razkužimo z alkoholom ali z drugim primernim razkužilom.

Ukrep je namenjen zlasti v oljčnikih kjer je bila predhodno že potrjena prisotnost oljčnega raka (*Pseudomonas savastanoi pv. savastanoi* (Smith) Gardan et al.). Bakterijsko bolezen prepoznamo po značilnih zadebelitvah (rakastih tvorbah) na vejah in mladih poganjkih. Z odstranjevanjem poškodovanih in suhih vej dodatno zmanjšamo možnost tudi za pojav nekaterih glivičnih bolezni lesa oljk.

2. Jesensko varstvo oljk

V obdobju po obiranju je treba oceniti potrebo po preventivnem varstvu pred boleznimi. Posebno pozornost namenimo oljčnikom v katerih smo v pomladanskih mesecih beležil večji pojav glivičnih bolezni kot sta pavje oko in oljkova siva pegavost.

Po končanem obiranju oljk je priporočljivo opraviti preventivno zatiranje glivične bolezni pavje oko in oljkove sive pegavosti. Z jesenskim škropljenjem oljčnikov omejimo infekcijski potencial gliv in zmanjšamo možnost okužb listov v zimskih mesecih. V primeru toplega vremena lahko uporabimo registrirane pripravke na osnovi bakra, ki imajo stransko delovanje tudi na bakterijsko bolezen oljkov rak. Pri uporabi sredstev na osnovi bakra moramo biti previdni, saj se lahko v deževnem in hladnem vremenu pri temperaturi zraka pod 8 °C pojavi fitotoksičnost, ki privede do kasnejšega odpadanja listov.

Za zatiranje glivične bolezni pavje oko so registrirani naslednji pripravki na osnovi bakra:

FFS	Akt. snov	Odmerek	EKO	Nev. za čebele	Prepov. upor. najožji VVO
CUPRABLAU Z 35 WG*	bakrove spojine - bakrov oksiklorid (35%)	od 1,6 do 2 kg/ha	DA	NE	NE
CUPRABLAU Z 35 WP	bakrove spojine - bakrov oksiklorid (35%)	2 kg/ha	DA	NE	NE
NORDOX 75 WG	bakrove spojine - bakrov oksid (75%)	1,25 kg/ha	DA	NE	NE

Ekološki pridelovalci lahko poleg bakrovih pripravkov za zatiranje pavjega očesa uporabijo tudi registrirano sredstvo na osnovi mikroorganizmov SERENADE ASO (*Bacillus amyloliquefaciens* (prej *subtilis*) sev QST 713 (1,4%)) v odmerku 8 l/ha.

V oljčnikih kjer se izvaja integrirano zatiranje pavjega očesa se lahko poleg bakrovih pripravkov uporabi tudi sintetične fungicide. Za ta namen sta registrirana:

FFS	Akt. snov	Odmerek	EKO	Nev. za čebele	Prepov. upor. najožji VVO
SCORE 250 EC	difenokonazol (25%)	0,5 l/ha	NE	NE	NE
SYLLIT 400 SC	dodin (40%)	2,25 l/ha	NE	NE	NE

3. Gnojenje naj temelji na potrebah oljčnika

Po obiranju je smiselno oceniti, ali je oljka med rastno sezono porabila veliko hranil in ali so potrebni dodatni vnosi. Pri načrtovanju gnojenja upoštevamo pridelek, rast dreves, rezultate analize tal (enkrat na 5 let) ter dosedanje gnojenje. Posebno pozornost namenimo kaliju, fosforju in organski snovi v tleh, vendar dodajanje posameznih hranil ni potrebno v vsakem oljčniku. Z ekonomskega vidika je smiselno gnojenje s fosforjem in kalijem opraviti istočasno s prvim obrokom dušika, torej proti koncu zime (februar).

Pri jesenskem gnojenju bodimo previdni z dušikom. Z gnojenjem z dušičnimi gnojili praviloma počakamo do pomladi, ko oljke začnejo intenzivneje rasti in so njihove potrebe po dušiku večje. Pozno jesensko gnojenje z dušikom je lahko neučinkovito, saj drevesa ob prehodu v

zimsko mirovanje hranila slabše sprejemajo, presežek pa se lahko ob obilnih padavinah izpere v globlje plasti tal in lahko povzroči onesnaženje.

4. Skrb za tla in rastlinsko odejo

Jeseni je potebno poskrbeti tudi za tla. V oljčnikih, kjer je mogoče, ohranjamo primerno rastlinsko odejo (zeleni pokrov), ki zmanjšuje erozijo, zlasti na nagnjenih in terasiranih zemljiščih, kakršna so značilna za številne slovenske oljčnike. Rastlinsko odejo po potrebi pokosimo ali pomulčimo pri čemer pazimo, da košnjo oz.mulčenje izvedemo nekoliko višje od tal, da pred zimo ne uničimo rastlinskega pokrova. Vsa traktorska dela opravimo v suhem vremenu, da se izognemo nepotrebnemu ustvarjanju kolesnic in dodatnemu tlačenju medvrstnega prostora. Oljka je ena najobčutljivejših gojenih rastlin za pomanjkanje kisika v tleh. V kolikor nam vreme dopušča, poskrbimo(uredimo odvodnjo), da nam v oljčnikih ne zastaja voda.

5. Z rezjo ne hitimo

Po obiranju lahko odstranimo posamezne polomljene ali močno poškodovane veje, vendar večje rezi praviloma ne izvajamo nepremišljeno tik pred zimo. Obsežnejšo rez načrtujemo glede na stanje dreves, sorto, lego oljčnika in nevarnost pozebe.

Pri redni rezi je cilj ohranjanje osvetljene in zračne krošnje, uravnoteženo razmerje med rastjo in rodnostjo ter čim lažje obiranje v prihodnjih letih. Večje posege je smiselno opraviti v primernejšem obdobju, ko so razmere ugodne in je tveganje za poškodbe zaradi nizkih temperatur manjše.

6. Ne pozabimo na mlade oljčnike

Mlada drevesa so na sušo, nizke temperature in poškodbe občutljivejša kot dobro ukoreninjene odrasle oljke. Pred zimo preverimo njihovo zdravstveno stanje, poškodbe debel in opore ter poskrbimo, da tla niso zbita ali izpostavljena nepotrebni eroziji.

Na izpostavljenih legah spremljamo napovedi nizkih temperatur in po potrebi uporabimo primerne ukrepe za zaščito mladih dreves (zagrinjanje). V sušnih razmerah je treba upoštevati tudi stanje tal in možnost namakanja, če ga razmere in razpoložljivost vode dopuščajo.

7. Shranjevanje olja

Olje hranimo v temnih prostorih, kjer ni tujih vonjev, in v posodah (nerjaveče jeklo, steklo), kjer lahko zagotavljamo čim manjšo prisotnost zraka (zaželena je uporaba inertnih plinov). Pazimo, da nimamo olja več časa v napol praznih posodah in steklenicah. Temperatura prostora naj bo od 15 do 25 °C. Po pretoku ali filtraciji in opravljenih analizah lahko olje stekleničimo.

Zaključek

Jesenska opravila niso namenjena le zaključku letošnje pridelave, temveč predvsem ohranjanju vitalnosti oljk in pripravi na prihodnjo rastno sezono. Najpomembnejše je, da ukrepe prilagodimo dejanskemu stanju nasada in jih ne izvajamo rutinsko. Pregled dreves, gnojenje na podlagi analize tal in potreb oljčnika, ustrezno varstvo pred boleznimi, skrb za tla in pravočasna priprava mladih oljk na zimo so temelji dobrega gospodarjenja z oljčnikom.